

Evaluering af videnscentrene på erhvervsuddannelserne

2023

1 Resumé

I denne rapport præsenterer Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) resultaterne fra evalueringen af ti videnscentre på erhvervsuddannelserne. Evalueringen er gennemført på vegne af Styrelsen for Undervisning og Kvalitet (STUK).

Evalueringens formål er at belyse, i hvilken grad de ti videnscentre lykkes med at opfylde de politiske målsætninger, hvilke resultater videnscentre har opnået indtil videre, og hvordan videnscentrenes målgruppe – i form af lærere, elever og ledere – oplever videnscentrenes materialer og aktiviteter. Evalueringen bidrager derudover med viden om, hvordan videnscentre bedst muligt kan organiseres fremover, herunder hvilke eventuelle justeringer der kan være relevante at implementere for at styrke videnscentrenes resultater fremadrettet, såfremt de skal fortsætte. Rapporten henvender sig til det politiske niveau samt videnscentrenes ledelser og repræsentanter fra de faglige udvalg.

Evalueringen består af to delanalyser:

- Delanalyse 1: målopfyldelsesevaluering af, i hvilken grad de ti videnscentre – og videnscenterprotalen.dk – hver især lykkes med at opfylde de politiske målsætninger
- Delanalyse 2: virkningsevaluering af, hvilke resultater videnscentre har opnået indtil videre, og hvad den primære målgruppes oplevelse er af videnscentrenes materialer og aktiviteter.

Baggrund

Aftalepartierne bag erhvervsuddannelsesreformen fra 2015 besluttede i 2016 at afsætte midler til etablering og drift af op til ni nationale fagspecifikke videnscentre for erhvervsuddannelser for perioden 2017-2020.¹ I 2018 blev det besluttet at etablere et tværgående videnscenter med fokus på anvendelse af it i undervisningen for perioden 2018-2021. I hhv. 2020 og 2021 blev det besluttet at videreføre alle videnscentre frem til december 2024.

De ti videnscentre skal fungere som faglige fyrtårne ift. at sikre højteknologisk udstyrs- og kompetenceløft på erhvervsskolerne og ruste erhvervsuddannelserne til at følge med den teknologiske udvikling. I hhv. 2021 og 2022 blev det desuden besluttet at tildele de fagspecifikke videnscentre og

1 Hvert videnscenter modtager 3,9 mio. kroner i årlige driftsmidler. Foruden driftsmidlerne og det grønne tilskud har de ni fagspecifikke videnscentre kunnet søge om tilskud til indkøb af nyt, højteknologisk udstyr, der understøtter videnscentrenes opgaver, gennem en udstyrspulje. Udstyrspuljen var samlet set på 30 mio. kr.

det tværgående videnscenter (Center for it i undervisningen) midler til grøn efteruddannelse og opkvalificering på eud og AMU (det grønne tilskud²).

De ni fagspecifikke videnscentre er etableret i samarbejde mellem flere erhvervsskoler (partnerskoler) og har adresse på én værtsskole.³ Videnscentrene skal hver især dække mellem 3-16 erhvervsuddannelser i hele landet. Det tværgående videnscenter for it i undervisningen har ligeledes adresse på én erhvervsskole, men er ikke etableret i samarbejde med andre skoler. Dette videnscenter har til formål at understøtte samtlige erhvervsskolars arbejde med it i undervisningen.

Alle ti videnscentre er tidligere evalueret. De ni fagspecifikke videnscentre blev evalueret i 2019 af Rambøll mfl.,⁴ mens det tværgående videnscenter for it i undervisningen blev evalueret i 2020 og 2021 af EVA.⁵

Datagrundlag

Evalueringen bygger på en kombination af kvalitative og kvantitativ data:

- Interview med aktører og interessenter fra de enkelte videnscentre: videnscenterchef(er), videnscentermedarbejdere, repræsentanter fra videnscentrenes styregrupper og advisory boards, elever,⁶ lærere, skoleledere,⁷ som har anvendt videnscentrene, og repræsentanter fra udvalgte faglige udvalg.
- Spørgeskemaundersøgelse blandt lærere på eud og AMU (1.447 gennemførte besvarelser, hvilket svarer til en svarprocent på 40 %⁸). Der anvendes samme spørgeramme som i 2019-evalueringen gennemført af Rambøll mfl., så det er muligt at belyse en evt. udvikling ift. kendskab og anvendelse.
- Statusnotater samt mål- og aktivitetsplaner fra perioden 2021-2022.
- Videnscentrenes selvevaluering ift. egen målopfyldelse, opgavevaretagelse og uddannelsesdækning.
- Supplerende data fra videnscentrene og videnscenterportalen – herunder interne evalueringer, deltagerlister, brugere på sociale medier mv.
- Trafikdata fra videnscenterportalen.

2 Videnscentrene har siden november 2021 modtaget et samlet tilskud på 54 mio. kroner til de ni fagspecifikke videnscentre fra en pulje til grøn efteruddannelse og opkvalificering (Aftale om udmøntning af pulje til grøn efteruddannelse og opkvalificering af 2. november 2021). CIU fik i 2022 tildelt et tilskud på i alt 4 mio. kroner fra samme pulje (Aftale om udmøntning af pulje til grøn efteruddannelse og opkvalificering i 2022).

3 Værtsskolen er den skole, hvor videnscenteret har adresse, og som har det primære ledelsesansvar over medarbejderstaben. "Partnerskoler" er skoler, som sammen med værtsskolen varetager videnscenterets drift. "Øvrige skoler" bruges i evalueringen som en betegnelse for de skoler, som ikke indgår i formelt partnerskab med videnscenteret, men som udbyder de uddannelser, som videnscenteret skal dække.

4 Rambøll mfl. (2019). Evaluering af videnscentre for erhvervsuddannelser.

5 EVA. (2021). Slutevaluering af Center for anvendelse af it i undervisningen (CIU).

6 Der er ikke gennemført elevinterview ifm. evaluering af videnscenteret for it i undervisningen (CIU).

7 Der er kun gennemført interview med ledere ifm. evaluering af videnscenteret for it i undervisningen (CIU).

8 Besvarelserne anses som repræsentative ift. populationen, hvad angår regional fordeling og skoletype.

Datagrundlag og metode beskrives nærmere i appendiks B.

Resultater

Evalueringen viser, at videnscentre varetager alle de opgaver, som fremgår af deres resultataf-tale fra 2021, og at de lærere, elever og ledere på erhvervsskolerne, som bruger videnscentre, ge-nerelt vurderer, at videnscentrenes bidrag er relevant og af god kvalitet. Målgruppens kendskab og anvendelse af videnscentre er dog fortsat lavt, ligesom samarbejdet mellem videnscentre og faglige udvalg i flere tilfælde kan styrkes.

Evalueringen viser, at videnscentre har igangsat mange relevante aktiviteter, men at de har svært ved at få lærerne til at anvende aktiviteterne i undervisningen – særligt teknologier (software og hardware) og materialer (undervisningsmateriale og viden). Evalueringen viser, at de største barrierer ift. lærernes anvendelse er 1) manglende kendskab til videnscentre, 2) manglende tid hos lærerne, 3) manglende oplevelse af teknologiernes og materialernes relevans ift. lærernes kon-krete undervisning (fx pga. manglende læringsmål i undervisningen).

Faktorer, der bidrager til, at videnscentre opnår de ønskede resultater

Evalueringen viser, at særligt seks faktorer har betydning for, om videnscentre lykkedes med at blive kendt og anvendt, samt at deres bidrag opleves som relevant og af høj kvalitet hos deres mål-gruppe.

- **Robust central organisering:** Evalueringen viser, at det bidrager positivt til videnscenterets målopfyldelse, når de er centralt organiseret. Dvs. at alle videnscentrenes medarbejdere sidder sammen på én lokalitet under én leder (centerchefen). Det er ligeledes en fordel, når videnscente-ret har mange medarbejdere, som er ansat på fuld tid, da det gør centeret mindre sårbart ved sygdom og opsigelser. En stor medarbejderstab kan ligeledes være med til at løfte opgaver, som de organiserede skoler ikke selv kan varetage pga. ressourcemangel (fx udvikling og gennemfø-rsel af forløb). Den decentrale organisering er derimod mere sårbar ved medarbejderudskiftning og er i højere grad afhængig af skolernes bidrag til udvikling.
- **Formelt samarbejde med alle relevante erhvervsskoler:** Evalueringen viser, at partnerskoler⁹ bi-drager til at udbrede kendskabet til og anvendelsen af videnscentre på de uddannelser, som videnscenteret er målrettet. Det skyldes bl.a., at partnerskabet bidrager til, at partnerskolerne pri-oriterer videnscenterets aktiviteter, og at samarbejdet er med til at kvalificere videnscenterets ar-bejde og dermed sikre, at dets aktiviteter er relevante for målgruppen. Partnerskabet bidrager desuden til, at partnerskolerne føler ejerskab over videnscentre og modvirker dermed den kon-kurrence, der ellers er mellem erhvervsskoler ift. at rekruttere elever og lærere, og som kan udfor-dre erhvervsskolernes lyst til at samarbejde og videndele. Evalueringen viser omvendt, at videns-centre, der ikke har etableret partnerskaber med alle de skoler, som udbyder de uddannelser,

9 Partnerskoler er skoler, som sammen med værtsskolen varetager videnscenterets drift.

som videnscenteret er målrettet, i mindre grad er kendt blandt lærerne og i højere grad opleves af skolernes medarbejdere som en ekstern konkurrent.

- **Tæt samarbejde med faglige udvalg:** Evalueringen viser, at det fungerer godt, når faglige udvalg og videnscentre sammen er med til at udvikle uddannelsernes indhold.

Det fungerer fx godt, når:

- Videnscentre løbende byder ind med ny viden, som kan kvalificere de faglige udvalgs arbejde
- De faglige udvalg løbende er med til at kvalificere videnscenterets arbejde – og løbende orienterer videnscenteret om egne indsatser/tiltag
- De faglige udvalg er hurtige til at tilpasse uddannelsernes mål ift. de konkrete behov i praksis
- De faglige udvalg kontakter videnscentre med henblik på at samarbejde om udvikling af materiale til nye specialer eller forløb.

Evalueringen viser, at samarbejdet mellem videnscentre og faglige udvalg i flere tilfælde kan styrkes yderligere.

- **Afgrænset faglig profil:** Evalueringen viser, at fagspecifikke videnscentre, der dækker få uddannelser (3-5) og dermed har en fokuseret faglig profil, har lettere ved at blive kendt blandt deres målgruppe, ligesom de har lettere ved at dække alle deres uddannelser med uddannelsesspecifikt materiale. Videnscentre, der dækker mange uddannelser, har omvendt sværere ved at tilbyde tilstrækkelige mængder relevant materiale og teknologi til samtlige uddannelser, vurderer både lærere og faglige udvalg.
- **Fokus på at imødekomme konkrete behov:** Evalueringen viser, at videnscentrenes fokus på at undersøge – og imødekomme – skolernes konkrete behov ift. aktiviteter og materialers indhold og format, gør det lettere for videnscentre at få skoler og lærere til at anvende deres materiale. Dette er en erfaring, samtlige videnscentre har gjort sig, og er derfor også et fokusområde for samtlige videnscentre fremadrettet.
- **Tæt samarbejde videnscentre imellem:** Evalueringen viser, at det fungerer godt, når videnscentre koordinerer, videndeler og samarbejder på tværs. Det medvirker bl.a. til, at de undgår overlap i deres arbejde og sikrer bedre uddannelsesdækning på tværs. Alle videnscentre samarbejder med hinanden, men i forskellig grad. Der er derfor fortsat videnscentre, som med fordel kan styrke samarbejdet om de uddannelser og områder, som de er fælles om.

Videnscentrenes målopfyldelse

Evalueringen viser, at videnscentre har gennemført langt størstedelen af deres planlagte aktiviteter for 2021-2022. De varetager ligeledes alle de opgaver, som er bekræftet i deres resultataftale. Videnscentre har meget forskellige rammevilkår, hvad angår antal uddannelser de skal dække, og hvorvidt der er opstillet konkrete undervisningsmål vedr. grøn omstilling på de enkelte uddannelser. Disse rammevilkår har betydning for, i hvilken grad videnscentre lykkes med at dække alle deres uddannelser, og hvor langt de er ift. at omsætte det grønne tilskud til konkrete aktiviteter og materialer.

Videnscentre har gennemført størstedelen af deres planlagte aktiviteter

Størstedelen af de aktiviteter, som er beskrevet i videnscentrenes mål- og aktivitetsplaner for 2021 og 2022, er gennemført. Videnscentre er samlet set nået i mål med 84 % af de planlagte aktiviteter og 92 % af de planlagte samarbejdsaktiviteter. Målopfyldelsen varierer dog meget på tværs af videnscentre (69-99 % gennemførte aktiviteter og 73-99 % gennemførte samarbejdsaktiviteter). Videnscentrenes målopfyldelse har især været påvirket af covid-19-nedlukningerne i 2020 og 2021, ressourcemangel på erhvervsskolerne og medarbejdermangel i videnscentre.

Formålet med videnscentre er uklart for brugerne

Evalueringen viser, at videnscentre varetager alle de politisk fastsatte opgaver, som er formuleret ved videnscentrenes etablering i 2017, og som indgår i deres nuværende resultataftale. Det store antal forskelligartede opgaver betyder til gengæld, at videnscentrenes formål fremstår uklart for brugere og de faglige udvalg. Derudover viser evalueringen, at videnscentre har svært ved at dække mange forskellige erhvervsuddannelser. Det betyder, at flere videnscentre ikke tilbyder teknologi, materialer eller aktiviteter til alle de uddannelser, som de, jf. deres ansøgning, har et ønske om at dække.¹⁰ Især videnscentre, der skal dække et stort antal erhvervsuddannelser (mere end syv) – herunder mange små, specialiserede uddannelser – har svært ved at komme i mål med dette.

Videnscentre har ført til et teknologisk udstyrløft på erhvervsuddannelserne

Evalueringen viser, at videnscentre bidrager til et udstyrløft på erhvervsuddannelserne på særligt fire måder: ved at 1) erstatte gammelt og utidssvarende udstyr på uddannelser med eksisterende teknologi, 2) indkøbe stort og/eller højteknologisk udstyr, som skolerne ikke selv har råd til, men kan låne, 3) indkøbe og afprøve udstyr for at kvalificere skolernes egne indkøb og 4) understøtte undervisningen gennem nye didaktiske teknologier (fx VR og AR).¹¹

Videnscentre har i de seneste år haft øget fokus på at indkøbe mobile og behovsunderstøttende teknologier, og de vurderer, at denne strategi har bidraget positivt til teknologiernes tilgængelighed og udbredelse på erhvervsskolerne.

Samarbejdet mellem faglige udvalg og videnscentre kan styrkes

Der er stor forskel på omfanget af – og oplevelsen af – kvaliteten af samarbejdet på tværs af videnscentre og faglige udvalg. Samarbejdet mellem videnscentre og de faglige udvalg er en vigtig forudsætning for videnscentrenes arbejde. Det er de faglige udvalg, som bestemmer uddannelsernes indhold og dermed er med til at styre, hvilket behov videnscentre skal – og kan – imødekomme hos lærerne. Videnscentre kan omvendt bidrage til de faglige udvalgs arbejde ved at byde ind med ny viden eller materiale, som kan understøtte nye forløb eller undervisningsmål. Samarbejdet fungerer godt, når det tager udgangspunkt i et konkret behov hos de faglige udvalg – fx ved udarbejdelse af nye specialer eller forløb.

10 Eller uddannelser, som efterfølgende er tilføjet efter dialog med STUK.

11 Virtual reality (VR) og augmented reality (AR).

Faglige udvalg ønsker, at videnscentre arbejder mere med at styrke uddannelsernes brug af teknologier

Repræsentanter fra faglige udvalg vurderer, at videnscentre overordnet set har indkøbt relevante teknologier, som stemmer overens med branchens behov, men flere mener også, at videnscentre bør have mere fokus på, hvordan de kan styrke de enkelte uddannelsers brug af teknologier. Det gælder især for de videnscentre, der skal dække mange uddannelser. Flere af de faglige udvalg efterspørger desuden at blive inddraget mere i videnscentrenes arbejde og de investeringer, de foretager.

Videnscentre er godt i gang med at omsætte det grønne tilskud

Evalueringen viser, at alle videnscentre er i gang med at omsætte det grønne tilskud, men at der er stor forskel på, hvor langt de er i dette arbejde. Videnscentrenes regnskaber viser fx, at de ved udgangen af 2022 havde anvendt mellem 2-68 % af deres grønne midler¹². Videnscentrenes arbejde med grøn omstilling/bæredygtighed afhænger i høj grad af, hvor langt de uddannelser, de dækker, er ift. dette emne. Der er således stor forskel på, om der allerede findes konkrete mål i undervisningen, som videnscenteret kan understøtte, eller om videnscenteret selv har skullet afsøge og definere, hvordan man kan arbejde med emnet i uddannelserne. Alle videnscentre havde på evalueringstidspunktet ansat mindst én bæredygtighedskonsulent, indsamlet viden om emnet, etableret relevante samarbejder og afviklet arrangementer.

Målgruppens kendskab og anvendelse af videnscentre

Evalueringen viser, at de adspurgte læreres kendskab til og anvendelse af videnscentre fortsat er begrænset. Der kan især identificeres et stort potentiale ift. at udbrede kendskabet til lærere på skoler, som ikke er hverken værts- og partnerskoler, til videnscentre.

Resultaterne skal ses i lyset af, at lærere kan have anvendt teknologi og materialer mv. uden at vide, at det kommer fra et videnscenter, ligesom der er videnscentre, som primært henvender sig til skolernes ledelse. Det er derfor sandsynligt, at kendskabet blandt uddannelsesledere er højere end blandt lærerne.

Hver anden lærer har ikke kendskab til videnscentre

Spørgeskemaundersøgelsen blandt lærere viser, at i alt 47 % af alle adspurgte eud-lærere og 31 % af alle adspurgte AMU-lærere har kendskab til mindst ét videnscenter. Det er en lille stigning på 7 procentpoint sammenlignet med evalueringen i 2019.¹³ Der ses stor forskel på graden af kendskab på tværs af videnscentre (mellem 15-70 %).

12 Videnscentre har midlerne til rådighed til udgangen af 2024, og der er ikke nogle krav til, hvor stor en andel af midlerne der skal bruges hvert år.

13 Rambøll mfl. (2019). Evaluering af videnscentre for erhvervsuddannelser. Bemærk, at Center for it i undervisningen ikke indgik i evalueringen i 2019.

Kendskabet er størst på værts- og partnerskoler

Evalueringen viser, at lærernes kendskab er størst på værts- og partnerskoler. I gennemsnit har 58 % af lærere på værts- og partnerskoler kendskab til videnscentre, mens det i gennemsnit gør sig gældende for 17 % af lærere på de øvrige skoler¹⁴. Videnscentre har således fortsat udfordringer med at udbrede kendskabet til lærere på de skoler, som ikke er værts- eller partnerskoler.

Øget – men begrænset anvendelse af videnscentre

57 % af de adspurgte lærere, som kender videnscentre, angiver i spørgeskemaundersøgelsen, at de anvender dem¹⁵. Dette er en stigning på 19 procentpoint sammenlignet med evalueringen i 2019. Der ses ligeledes en stigning i graden af anvendelse på samtlige af de ni fagspecifikke videnscentre, som indgik i 2019-evalueringen. Andelen af lærere, der anvender videnscentre, er dog fortsat lavere end ønsket for flere videnscentre (mellem 35-72 % på tværs af videnscentre).

Mangel på tid og manglende relevans er de primære årsager til, at lærere ikke anvender videnscentrenes tilbud

Mangel på tid er den primære årsag til, at lærere ikke anvender videnscentre, som de kender. Det angiver 24 % af de adspurgte lærere, som kender videnscentre, i spørgeskemaundersøgelsen. Uklarhed om videnscentrenes målgruppe er også en væsentlig årsag til, at nogle lærere ikke har anvendt videnscenteret. Det gælder især for videnscentre, som skal dække mange uddannelser. Ressourcemangel på skolerne er også en væsentlig faktor, som betyder, at lærerne ikke altid får mulighed for at deltage i videnscentrenes aktiviteter.

Formelle partnerskaber mellem videnscentre og erhvervsskoler bidrager positivt

Evalueringen viser, at formelle partnerskaber mellem videnscentre og erhvervsskoler medvirker positivt til lærernes kendskab og anvendelse af videnscentre. Partnerskabet medvirker bl.a. til, at ledelsen prioriterer, at deres lærere deltager i videnscenterets aktiviteter mv.

Fokus på konkrete behov i undervisningen er en barriere for det fremadskuende og innovative arbejde

Evalueringen viser, at videnscentrenes teknologier og materialer ofte kun anvendes af lærerne, hvis de kan se et konkret behov i deres undervisning. Da videnscentre måles på, hvor meget deres materiale anvendes, har de haft fokus på at afdække konkrete behov, inden de udvikler nyt materiale. Det betyder samtidig, at deres incitament for at være innovative og fremadskuende ift. fremtidige behov er mere begrænset.

Videnscenterportalen opleves som en god kilde til inspiration, men uoverskuelig

Videnscentre er forpligtet til at gøre deres materialer tilgængelige via den fælles hjemmeside videnscenterportalen.dk. 32 % af alle de adspurgte lærere på eud og AMU svarer i spørgeskemaundersøgelsen, at de kender videnscenterportalen.¹⁶ Af disse svarer 89 %, at de anvender den.

14 Bemærk, at lærere kan have angivet flere svar og derfor fremgår flere gange.

15 Dvs. at i alt 29 % af alle adspurgte lærere på de relevante uddannelser har anvendt mindst ét videnscenter.

16 Spørgsmålet er stillet til alle lærere, uanset om de kender videnscentre eller ej (n = 1.447).

Størstedelen af de lærere, som anvender videnscenterportalen, svarer, at de samlet set er tilfredse med den. Evalueringen peger også på en række udviklingspotentialer. Der er især potentiale i at 1) arbejde med en bedre struktur for portalen, da den opleves uoverskuelig, og 2) genoverveje nødvendigheden af kravet om login, da dette opleves som en barriere for lærerens anvendelse.

Videnscentrenes bidrag til kapacitetsopbygning på erhvervsskolerne

Evalueringen viser, at størstedelen af de lærere, elever og ledere, som har anvendt videnscentre, oplever, at deres bidrag er både fagligt relevant og af høj kvalitet. Deres vurdering skal ses i lyset af, at de ofte kun har kendskab til én enkelt eller få aktiviteter.

Lærerne anvender primært videnscentrenes undervisningsforløb og -materialer

De adspurgte lærere har primært anvendt:

- Undervisningsforløb og/eller -materiale, som de selv gør brug af i undervisningen (68 %)
- Teknologisk udstyr (software eller hardware) (32 %)
- Ny didaktisk viden eller ressourcer (31 %).

Lærere og elever oplever, at videnscentrenes bidrag er relevant

Størstedelen af de lærere, som har anvendt videnscentrenes teknologi, viden og materialer, vurderer, at de er relevante for deres undervisning og elever. Fx vurderer 94 % af lærerne, at videnscentrenes teknologiske udstyr er relevant i meget høj grad, i høj grad eller i nogen grad, og 98 % vurderer, at det er tilfældet ift. videnscentrenes undervisningsforløb og materialer. De vurderer ligeledes, at videnscentre bidrager til deres kompetencer og undervisningens kvalitet. I de kvalitative interview fortæller lærerne, at de bl.a. bruger videnscentre til at finde inspiration til ny undervisning og til at få viden om relevante emner og teknologier.

De interviewede elever vurderer også, at videnscentrenes bidrag er relevant. Nogle elever oplever, at bidraget er relevant ift. deres nuværende læreplads, mens andre vurderer, at det bliver relevant på sigt – fx som følge af den teknologiske udvikling eller kommende krav ift. grøn omstilling i deres branche.

Grøn omstilling vurderes som relevant, men på nogle uddannelser mere end andre

Evalueringen viser, at både lærere, ledere og elever oplever, at videnscentrenes bidrag til viden om grøn omstilling er relevant. Dog er der forskel på tværs af uddannelser, afhængigt af om der eksisterer konkrete fagmål for grøn omstilling, og om det er et fokusområde i branchen. Eleverne oplever generelt, at grøn omstilling er både relevant og motiverende. De faglige udvalg vurderer ligeledes, at videnscentrenes bidrag til og arbejde med grøn omstilling og bæredygtighed er relevant, men de efterspørger øget dialog og koordinering for at undgå overlap ift. deres eget arbejde på området.

Videnscentrenes bidrag til øget samarbejde og uddannelsesudvikling

Evalueringen viser, at videnscentrene overordnet set bidrager positivt til uddannelsesudvikling og samarbejde, men at en række faktorer forhindrer videnscentrene i at nå deres fulde potentiale. Fx fremhæves interne konkurrenceforhold mellem erhvervsskolerne som en barriere for samarbejde.

Partnerskaber styrker samarbejdet – men konkurrenceforhold står i vejen

Evalueringen viser, at videnscentrene har en vigtig funktion i at etablere gode samarbejder på tværs af erhvervsskolerne. Uddannelseslederne i videnscentrenes styregrupper fremhæver fx, at udviklingsarbejdet er væsentligt mere koordineret end tidligere som følge af det formelle partnerskab mellem videnscentrene og deres partnerskoler.

Skolernes interne konkurrenceforhold udgør dog fortsat en barriere for vidensdeling på tværs og for gennemførelse og udbredelse af aktiviteter på erhvervsskolerne. Videnscentrene oplever fx, at særligt øvrige skoler (dvs. ikke-partnerskoler), der geografisk ligger i nærheden af videnscenterets værtsskole, kan være tilbageholdende med at deltage i aktiviteter og samarbejder pga. konkurrenceforhold mellem skoler ift. at tiltrække og fastholde deres elever og lærere. Fx er der ledere, som er tilbageholdende med at sende lærere på kurser på andre erhvervsskoler, som er en del af videnscentrene, da de er bange for, at det kan motivere læreren til at skifte arbejdsplads til den anden skole. Der er også ledere fra de øvrige skoler, som fortæller, at de er tilbageholdende med at dele undervisningsmaterialer og koncepter med andre skoler, da de betragter det som en konkurrencefordel ift. at rekruttere elever.

Anbefalinger

På baggrund af de samlede indsigter fra evalueringen anbefaler EVA, at der arbejdes videre med syv konkrete indsatsområder, hvoraf fem handler om videnscentrenes interne organisering og samarbejder, og to handler om videnscentrenes rammer.

Hvordan kan man styrke videnscentrenes organisering og samarbejder?

Evalueringen peger på særligt fem organisatoriske greb, som kan bidrage til at styrke videnscentrenes målopfyldelse, uddannelsesdækning og relevans ift. målgruppen fremadrettet.

- **Flere medarbejdere under samme tag:** Evalueringen peger på, at der er et potentiale i at styrke videnscentrene internt gennem flere fuldtidsansættelser og en mere centraliseret organisering, således at medarbejderne sidder sammen under én leder. Dette kan bidrage til videnscentrenes målopfyldelse.
- **Flere partnerskoler:** Evalueringen peger på, at flere af videnscentrene bør overveje, om de kan udvide kredsen af partnerskoler for at sikre bedre udbredelse og kendskab. Derudover kan der opstilles forventninger til erhvervsskolerne ift. at indgå i disse partnerskaber.

- **Fortsat fokus på samarbejde mellem videnscentre:** Evalueringen viser, at alle videnscentre også fremadrettet bør have fokus på at fastholde og styrke deres samarbejde – fx gennem løbende dialog og samarbejder ift. fælles emner og uddannelser. Dette kan både sikre bedre uddannelsesdækning og mindske overlap.
- **Færre uddannelser for en skarpere profil:** Evalueringen viser, at de fagspecifikke videnscentre med fordel kan genoverveje, hvilke og hvor mange uddannelser de fremadrettet skal dække. Dette kan bidrage til bedre uddannelsesdækning i dybden samt en mere fokuseret faglig profil.
- **Mere formelt samarbejde med faglige udvalg:** Evalueringen viser, at der er behov for et mere formaliseret og gensidigt forpligtende samarbejde mellem videnscentre og de faglige udvalg, så begge parter er motiveret for at indgå i et samarbejde omkring uddannelsernes indhold og udvikling. Videnscentre og de faglige udvalg kan fx aftale klare rammer og forventninger til deres samarbejde, fx ift. hvor ofte de skal mødes, samt rolle- og ansvarsfordeling for begge parter. Derudover bør der være øget fokus på at vidensdele relevante analyser og aktiviteter, som både videnscentre og de faglige udvalg gennemfører.

Hvordan kan man styrke videnscentrenes rammer?

Evalueringen peger på, at nogle af de rammer, som er opstillet for videnscentre, udgør en barriere for videnscentrenes arbejde. Særligt to greb anbefales derfor ift. dette.

- **Prioritering af opgaver for en mere klar faglig profil:** Evalueringen viser, at brugerne af videnscentre og de faglige udvalg oplever, at centrenes faglige profil er noget uklar, fordi centrene, jf. deres resultataftale, skal dække mange politisk fastsatte opgaver. Det kan derfor overvejes, om der er behov for en tydeligere prioritering af opgaverne og ekspliciterede forventningerne til og rammerne for videnscentrenes arbejde – især ift. balancen mellem understøttelse af eksisterende undervisning og udvikling af ny.
- **Færre og mere overordnede aktivitetsmål:** Den nuværende måde, hvorpå videnscentre selv opstiller mål for hvert år i deres mål- og aktivitetsplan, er uhensigtsmæssig af to årsager: Dels oplever videnscentre, at de vurderes på antallet af mål, hvilket medvirker til, at de opstiller et stort antal – ofte uklart definerede – mål. Dels oplever videnscentre, at det har konsekvens for deres målopfyldelse at afvige fra de planlagte mål, selvom behovet har ændret sig. Det anbefales derfor, at man i højere grad definerer færre og mere overordnede aktivitetsmål, som dels giver videnscentre mulighed for at tilpasse deres indsats efter konkrete behov, og samtidig gør det tydeligt for videnscentre, hvad de konkret vurderes på baggrund af.